

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Høringsinstanser iht. liste

Tidl. ref.

Vår ref.

2011/01472-001/FD I 2/FAL/OIE/523

Dato

19 OKT 2012

**HØRING – FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFT TIL LOV OM
VERNEPLIKT**

1. Innledning

Forsvarsdepartementet (FD) legger med dette frem forslag til endringer i forskrift av 10. desember 2010 nr. 1605 om utskrivning og verneplikt (vernepliktsforskriften). Saken gjelder regler for fritak fra fremmøte i Forsvaret ved krise, konflikt eller krig som i dag er regulert i forskrift av 9. august 1974 nr. 6 om fritak for og utsettelse med fremmøte i Forsvaret ved mobilisering. Sistnevnte forskrift foreslås satt ut av kraft.

Det bes om høringsinstansenes merknader til forslaget innen 21. januar 2013.

2. Bakgrunn

Bakgrunnen for forslaget refererer seg til St.prp. nr. 48 (2007-2008) og til Stortingets beslutning gjennom Innst. S nr. 318 (2007-2008). I proposisjonen beskrives moderniseringen av Forsvaret basert på et endret risikobilde. Omleggingen av Forsvaret fordrer en gjennomgang av samarbeidet mellom militære og sivile myndigheter, herunder en vurdering av ordningen knyttet til fritak for og utsettelse med fremmøte i Forsvaret ved mobilisering.

Til tross for overgangen fra et personellintensivt mobiliseringsforsvar til et betydelig mindre innsatsforsvar basert på allmenn verneplikt og et totalforsvarskonsept, er det fortsatt nødvendig å opprettholde en fritaksordning som ivaretar Forsvarets behov for personell uten at dette går ut over samfunnskritiske funksjoner.

3. Departementets vurderinger

Reglene for fritaksordningen har gjennom en lengre periode vært gjenstand for revisjon, og et utkast til ny forskrift ble sendt på høring til berørte parter i januar 2010. Etter en

grundig gjennomgang av innspillene som kom inn under denne høringsrunden, besluttet FD å ta en ny gjennomgang av reglene for å vurdere en ytterligere forenkling av forvaltningsreglene for fritaksordningen. Personer som ikke er aktuelle for tjeneste i Forsvaret har ikke et reelt behov for å inngå i fritaksordningen. Gjennom blant annet å fjerne dagens fritaksgrupper og å tidsbegrense fritaket til tre år, vil ordningen bli mer dynamisk og etter hvert kun bestå av personer som har et reelt behov for fritak. Forenklede regler for ordningen vil ivareta Forsvarets behov for personell uten at dette går ut over samfunnskritiske funksjoner.

3. 1. Eksisterende ordning

Eksisterende ordning baseres på et personellintensivt mobiliseringsforsvar, der det er viktig for Forsvaret å få dekket behovet for personell, og samtidig ivareta den sivile delen av totalforsvarets behov for å benytte eget "nøkkelpersonell" innenfor samfunnskritiske funksjoner. Fritaksordningen har tidligere bestått av opptil 60 000 vernepliktige med gjennomført førstegangstjeneste. Departementer, direktorater, etater og institusjoner må årlig søke om fritak fra fremmøte ved mobilisering for eget nøkkelpersonell. Fritaket gjelder for ett kalenderår om gangen og så lenge vedkommende er tilsatt i stillingen som hjemler fritak. Personell på fritaksordningen er inndelt i fire fritaksgrupper, der behovet for fritak begrunnes. Rapporterende ledd (RL) har overordnet ansvar for å være bindeledd mellom sivil krigstidsoppsetning (SKOP) og Forsvaret ved Vernepliktsverket (VPV). Dersom det ikke oppnås enighet om fritak mellom Forsvaret og vedkommende RL og eventuell klage heller ikke fører frem, fremmes avgjørelsen for Den sentrale koordinerings- og klagenemnd.

FD er gitt myndighet til å foreta justeringer av reglene såfremt disse ikke endrer reglenes prinsipielle innhold, mens VPV er bemyndiget til å utgi rettelselser og tillegg, blant annet i form av utfyllende bestemmelser.

3.2. Endringer

Forslag til nye regler for fritaksordningen baseres på at virksomheter som dekker samfunnskritiske funksjoner i den totale samfunnsberedskapsplanen skal beholde sitt personell i situasjoner med krise, konflikt eller krig. Tjenestepliktige som bekler nøkkelroller for å opprettholde samfunnskritiske funksjoner, skal normalt gis fritak for fremmøte i Forsvaret. Det kan imidlertid gjøres unntak fra dette for personell med kompetanse som Forsvaret ikke kan unnvære, dersom personell med tilsvarende kompetanse ikke er tilgjengelig.

Dagens ordning med fritaksgrupper foreslås avvirket. Fritak for fremmøte gis for inntil tre år av gangen for tjenestepliktige som er innkalt til tjeneste i Forsvaret eller planlagt disponert i Forsvarets operative struktur. Tjenestepliktige som ikke er aktuelle for tjeneste i Forsvaret, stilles til disposisjon for arbeidsgiver eller den sivile delen av totalforsvaret. Begrepet *sivil krigstidsoppsetning* (SKOP) som i dag benyttes om virksomheter som dekker samfunnskritiske funksjoner, foreslås erstattet av begrepet *samfunnskritisk virksomhet* (SKV).

Det foreslås at Forsvarssjefen gis myndighet til å gi utfyllende bestemmelser om fritak for fremmøte i Forsvaret ved krise, konflikt eller krig, herunder prosedyrer for forvaltning av ordningen. Forskriftsreglene og Forsvarssjefens bestemmelser må således ses i sammenheng.

Det foreslås at reglene for fritaksordningen tas inn forskrift 10. desember 2010 nr. 1605 om utskrivning og verneplikt (vernepliktsforskriften), som utfyllende regler til vernepliktsloven § 17 første ledd. Forskrift 9. august 1974 nr. 6 om fritak for og utsettelse med fremmøte i Forsvaret ved mobilisering foreslås altså satt ut av kraft. Ved å samle regelverket gjøres det mer forutsigbart.

3.3. Forsvarssjefens utfyllende bestemmelser

Utkast til forsvarssjefens utfyllende bestemmelser for fritaksordningen vedlegges høringen for å gi et mest mulig komplett bilde av regelverket for fritak for fremmøte i Forsvaret ved krise, konflikt eller krig. Ansvaret for bestemmelsene tilligger Forsvarssjefen, og er derfor ikke gjenstand for tilbakemeldinger i denne høringen.

Forsvarssjefens utfyllende bestemmelser for fritaksordningen gir retningslinjer og beskriver i detalj hvorledes rapporterende ledd (RL), departementer, direktorater, etater og institusjoner som koordinerer oppgavene til SKV, forvaltningsmessig skal forholde seg til Forsvaret. I tillegg beskriver bestemmelsene forholdet mellom SKV og Forsvaret.

4. Prosessen videre

Departementets målsetting er at nye bestemmelser for fritak for fremmøte i Forsvaret ved krise, konflikt eller krig trer i kraft fra 1. mars 2013. Bestemmelsene tas inn i forskrift 10. desember 2010 nr. 1605 om utskrivning og verneplikt. Fra samme tid settes forskrift 9. august 1974 nr. 6 om fritak for og utsettelse med fremmøte i Forsvaret ved mobilisering ut av kraft.

5. Avslutning

Med bakgrunn i at saken har vært på høring tidligere, fravikes normert høringsfrist. Forsvarsdepartementet anmoder om adressatenes innspill innen **21. januar 2013**. Høringsutkastet kan hentes på regjeringen.no/fd/dokumenter/horinger. Det bes spesielt om kommentarer til forslag om avvikling av dagens fritaksgrupper og fritakets varighet.

Det bes om at innspill også fremsendes elektronisk til e-postadresse oie@fd.dep.no.

Med hilsen

Kjersti C. Klæboe (e.f.)
ekspedisjonssjef

Harald Jøhansen
oberstløytnant

Vedlegg 1

Høringsinstanser:

- Arbeidsdepartementet
- Barne- og likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Finansdepartementet
- Fiskeri- og kystdepartementet
- Fornyings- og administrasjons- og kirkedepartementet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Justis- og beredskapsdepartementet
- Kommunal- og regionaldepartementet
- Kulturdepartementet
- Kunnskapsdepartementet
- Landbruks- og matdepartementet
- Miljøverndepartementet
- Nærings- og handelsdepartementet
- Olje- og energidepartementet
- Samferdselsdepartementet
- Utenriksdepartementet

- Forsvarsstaben
- Forsvarsbygg
- Forsvarets forskningsinstitutt
- Nasjonal sikkerhetsmyndighet

- Generaladvokaten

- Vernepliktsrådet
- NHO
- BFO
- NOF
- KOL
- PEFO
- NTL
- NITO
- Fellesforbundet

- Fylkesmannen i Aust- Agder
- Fylkesmannen i Buskerud
- Fylkesmannen i Finnmark
- Fylkesmannen i Hedmark
- Fylkesmannen i Hordaland
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Fylkesmannen i Nordland
- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
- Fylkesmannen i Oppland
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus

- Fylkesmannen i Rogaland
- Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
- Fylkesmannen i Telemark
- Fylkesmannen i Troms
- Fylkesmannen i Vest-Agder
- Fylkesmannen i Vestfold
- Fylkesmannen i Østfold

- Arbeids- og velferdsdirektoratet – NAV
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
- Jernbaneverket
- Norges vassdrags- og energidirektorat
- Oljedirektoratet
- Politidirektoratet
- Sjøfartsdirektoratet
- Helsedirektoratet
- Statens helsetilsyn
- Statens legemiddelverk
- Statens strålevern
- Statens vegvesen - vegdirektoratet

- Avinor AS
- Begravelsesbyråenes forum
- Flytoget AS
- Helse Midt-Norge RHF
- Helse Nord RHF
- Helse Sør-Øst RHF
- Helse Vest RHF
- Kystverkets Hovedkontor
- Nasjonalt folkehelseinstitutt
- Norsk Rikskringkasting
- Norsk Telegrambyrå
- NSB AS
- Posten Norge AS
- Rikstrygdeverket
- SAS
- Telenor ASA
- TV2

Kopi til:

- Vernepliktsverket